

Brüsszel, 2023.7.27.
COM(2023) 464 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

34. éves jelentés az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelméről és a csalás elleni küzdelemről (2022)

{SWD(2023) 272 final} - {SWD(2023) 273 final} - {SWD(2023) 274 final} -
{SWD(2023) 275 final} - {SWD(2023) 276 final}

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	5
2.	Az uniós szintű kulcsfontosságú intézkedésekre való összpontosítás	5
2.1.	A költségvetési rendelet átdolgozása	6
2.2.	A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása	7
2.3.	A PIF-irányelv átültetése – az aktuális helyzet	8
2.4.	A Bizottság csalás elleni stratégiáját kísérő cselekvési terv felülvizsgálata	8
2.5.	A csalás elleni uniós program	8
2.6.	Uniós vámügyi és adóügyi programok	9
2.6.1.	Fiscalis program	9
2.6.2.	Vám program	9
2.6.3.	A vámellenőrzési berendezésekhez pénzügyi támogatást nyújtó eszköz	9
2.7.	A 2021. évi éves jelentésről szóló európai parlamenti állásfoglalás	10
2.8.	Egyéb kezdeményezések	11
2.8.1.	Csalás elleni záradékok a nemzetközi megállapodásokban	11
2.8.2.	A dohánytermékek tiltott kereskedelme elleni küzdelmet célzó második cselekvési terv	11
2.8.3.	A pénzmosás elleni küzdelem és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem	11
3.	A tagállamok intézkedései az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében	12
3.1.	Csalás elleni nemzeti stratégiák	12
3.2.	Nemzeti szinten elfogadott csalás elleni intézkedések	13
3.3.	A tagállamoknak szóló, 2021. évi bizottsági ajánlások végrehajtása	16
4.	Az uniós költségvetést károsító szabálytalanságok, csalás, korrupció és összeférhetlenség elleni küzdelem	17
4.1.	Általános áttekintés	17
4.1.1.	Az OLAF vizsgálatai	18
4.1.2.	Az EPPO általi vizsgálatok	19
4.2.	Bevételek – Tradicionális saját források	19
4.3.	Kiadások	21
4.3.1.	Mezőgazdaság	21
4.3.2.	Kohéziós politika	22
4.3.3.	Egyéb költségvetési területek	23
4.4.	Szervezett bűnözés, korrupció és összeférhetlenség	24
5.	Következtetések és ajánlások	25
5.1.	A csalás megértése a hatékonyabb küzdelem érdekében	25
5.2.	Innováció a csalás elleni küzdelem terén: érvek a digitalizáció mellett	26
5.3.	A csalás elleni küzdelem irányításának megerősítése	26

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 325. cikkének (5) bekezdésében meghatározott kötelezettséggel összhangban a Bizottság az uniós tagállamokkal együttműködve minden évben jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az említett cikk végrehajtása érdekében hozott intézkedésekről (az ún. PIF-jelentés). E jelentés alapján az Európai Parlament elfogadja az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelméről és a csalás elleni küzdelemről szóló éves állásfoglalásra irányuló indítványát.

A 2022. évi PIF-jelentés kiemeli az Unió pénzügyi érdekei védelmének megerősítését célzó uniós és nemzeti szintű intézkedéseket.

A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása végbement, és a Bizottság számos intézkedést hozott azok helyes végrehajtásának biztosítása érdekében. Nevezetesen folyamatban vannak az EU pénzügyi érdekeinek védelmére összpontosító rendszerellenőrzések, amelyek rávilágítanak a bevált gyakorlatokra, és azonosítják azokat a hiányosságokat, amelyeket orvosolni kell.

Az Unió csalás elleni programja végrehajtásának második éve tart, és olyan kezdeményezéseket finanszíroz Uniószerthe, amelyek célja a csalás elleni küzdelem megerősítése, valamint a vámügyi igazgatási segítségnyújtást és a szabálytalanságok bejelentését támogató informatikai eszközök karbantartásának és fejlesztésének támogatása.

A költségvetési rendelet javasolt átdolgozása az uniós alapok felhasználása átláthatóságának növelésére és az azokat érintő csalás elleni küzdelem digitalizációjának fokozására összpontosít. A csalás elleni küzdelem digitalizálása szintén a Bizottság 2022-ben indított, csalás elleni stratégiáját kísérő cselekvési terv felülvizsgálatának egyik központi eleme.

A tagállamok korrekciós intézkedéseket fogadtak el azt követően, hogy a Bizottság kötelezettségzegési eljárásokat indított a PIF-irányelv helytelen átültetése miatt. Ezen intézkedések többsége várhatóan az elkövetkező hónapokban fejeződik be.

24 tagállam rendelkezik az EU pénzügyi érdekei védelmének fokozására irányuló stratégiával, vagy folyamatban van annak véglegesítése. Ezek a stratégiák alkalmazási körüket és fókuszukat tekintve eltérőek, de a leggyakoribb megközelítés a csalás elleni nemzeti stratégia elfogadása.

A tagállamok jórészt követték a Bizottság ajánlásait is, amelyek a kockázatelemzés megerősítésére és a csalás elleni küzdelem terén a digitalizáció fokozására irányulnak.

Az EU pénzügyi érdekeit érintő csalással, korrupcióval, összeférhetlenséggel és egyéb szabálytalanságokkal kapcsolatos vizsgálatok tekintetében az Európai Csalás Elleni Hivatal és az Európai Ügyészség jelentős szerepet játszik az EU átfogó csalásellenes struktúrájában. A tagállamok által a vámügyek és a megosztott irányítás terén bejelentett csalárd és nem csalárd szabálytalanságok száma 2021-hez képest enyhe növekedést mutatott, pénzügyi hatásuk azonban csökkent. A jelentés ezen adatok elemzése alapján kiemeli a vámügyekkel, a mezőgazdasággal és a kohéziós politikával kapcsolatos főbb veszélyeztetett területeket.

A csalásgyanús esetek felderítése és bejelentése továbbra is jelentős mértékben javítható, csakúgy, mint azok nyomon követése. Továbbra is jelentős különbségek vannak a tagállamok között. Azoknak a tagállamoknak, ahol alacsony a csalás előfordulása, be kell fektetniük a csalással kapcsolatos kockázatelemzésbe annak felmérése érdekében, hogy az alacsony felderítés milyen mértékben tudható be a csalás ténylegesen alacsony szintjének vagy a felderítési vagy jelentéstételi rendszerek rendszerszintű hiányosságainak.

A csalás elleni stratégiák középpontjában a csalás elleni küzdelem digitalizációjának kell állnia. Mind erőforrást, mind fenyegetést jelent, mivel a csalók is egyre gyakrabban használnak és használnak ki új technológiákat bűncselekményeik elkövetésére. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a csalás elleni küzdelem digitalizálása a csalás elleni nemzeti stratégiájuk részét

képezze. A Bizottság megismétli ajánlásait azon tagállamok számára, amelyek még nem fogadtak el csalás elleni nemzeti stratégiát.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AFCOS	Csalásellenes koordinációs szolgálat
AFIS	Csalás elleni információs rendszer
AMIF	Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap
AML	A pénzmosás elleni küzdelem
KSZF	Kötelező érvényű származási felvilágosítás
CAFS	A Bizottság csalás elleni stratégiája
KAP	Közös agrárpolitika
CCEI	Vámellenőrzési berendezésekhez pénzügyi támogatást nyújtó eszköz
CRMS	Közös vámügyi kockázatkezelési rendszer
EDES	Korai felismerési és kizárási rendszer
EP	Európai Parlament
EPPO	Európai Ügyészség
ESIF	Európai strukturális és beruházási alapok
EU	Európai Unió
FEAD	A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap
FR	Költségvetési rendelet
GDP	Bruttó hazai termék
IMS	Szabálytalanságkezelő rendszer
IPA	Előcsatlakozási Támogatási Eszköz
JCO	Közös vámügyi művelet
MAA	Kölcsönös adminisztratív segítségnyújtás
MFF	Többéves pénzügyi keret
NAFS	Csalás elleni nemzeti stratégiák
OLAF	Európai Csalás Elleni Hivatal
PIF	A pénzügyi érdekek védelme
RRF	Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz
RTD&I	Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció
TEN	Transzeurópai hálózat
EUMSZ	Az Európai Unió működéséről szóló szerződés
TOR	Tradicionális saját források
UAFP	Csalás elleni uniós program
Héa	Hozzáadottérték-adó

1. BEVEZETÉS

Az EU 2022. évi költségvetése mintegy 170,6 milliárd EUR, ami az EU bruttó hazai termékének (GDP) körülbelül 1 %-át teszi ki. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret összege 1074,3 milliárd EUR. További források a Next Generation EU-ból, az EU Covid utáni gazdasági helyreállítási csomagjából származnak, amely 2021 és 2026 között 750 milliárd EUR-t irányoz elő.

E források révén az EU finanszírozza szakpolitikáit, és előmozdítja céljait és értékeit.

A tagállamok kezelik az uniós kiadások legnagyobb részét, és ők szedik be a tradicionális saját forrásokat (TOR), elsősorban a vámokat.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) [325. cikkével](#) összhangban az EU és tagállamai küzdenek a csalás és az Unió pénzügyi érdekeit sértő egyéb jogellenes tevékenységek ellen¹. A 325. cikk (5) bekezdésével összhangban a Bizottság az uniós tagállamokkal együttműködve minden évben jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az említett cikk végrehajtása érdekében hozott intézkedésekről. Ez a jelentés, más néven PIF-jelentés (az EU pénzügyi érdekeinek védelméről szóló jelentés) 2022-re teljesíti ezt a kötelezettséget. A jelentést öt munkadokumentum kíséri².

1. keretes írás: Módszertani megközelítés

Az összes alkalmazandó fogalom meghatározást a [2021. évi PIF-jelentés](#) 1., 2. és 3. keretes írása tartalmazza.

A 2022. évi PIF-jelentés az uniós és nemzeti szintű kulcsfontosságú kezdeményezésekre összpontosít. A digitális verzió hiperlinkeken és beépített további tartalmakon keresztül további információkat nyújt.

A jelentés 2. szakasza az uniós szintű intézkedésekre, a 3. szakasz pedig a nemzeti szinten hozott intézkedésekre összpontosít. A 4. szakasz az uniós költségvetést érintő csalás, korrupció, összeférhetlenség és egyéb szabálytalanságok elleni küzdelemmel kapcsolatos adatokat és főbb elemzési megállapításokat mutatja be. Az 5. szakasz következtetésekkel és ajánlásokkal zárja a jelentést.

2. AZ UNIÓS SZINTŰ KULCSFONTOSAGÚ INTÉZKEDÉSEKRE VALÓ ÖSSZPONTOSÍTÁS

A jelentés e szakasza az EU pénzügyi érdekeinek védelmét célzó kulcsfontosságú uniós szintű szakpolitikai és jogalkotási kezdeményezésekkel kapcsolatos főbb fejleményekre összpontosít. A felsorolás nem kimerítő jellegű.

¹ Az EUMSZ 310. cikkének (6) bekezdése.

² A PIF-jelentéshez öt bizottsági szolgálati munkadokumentum kapcsolódik:

- a) a saját források, természeti erőforrások, kohéziós politika, előcsatlakozási támogatás és közvetlen kiadások tekintetében a bejelentett szabálytalanságok statisztikai értékelése 2022-re vonatkozóan;
- b) a tagállamok által az EU pénzügyi érdekeinek védelmében elfogadott intézkedések 2022-ben;
- c) az EU pénzügyi érdekeinek védelméről és a csalás elleni küzdelemről szóló 2021. évi bizottsági jelentés ajánlásainak nyomon követése;
- d) Csalás elleni uniós program – 2022. évi végrehajtás;
- e) korai felismerési és kizárási rendszer (EDES) – A költségvetési rendelet 143. cikkében említett testület.

2.1. A költségvetési rendelet átdolgozása

A költségvetési rendelet (FR)³ felülvizsgálatának fő oka, hogy azt összhangba kell hozni a többéves pénzügyi keretre (MFF) vonatkozó csomaggal, biztosítva, hogy valamennyi általános pénzügyi szabály egységes szabálykönyvbe kerüljön, ezáltal nagyobb jobbiztonságot teremtve az uniós intézmények és a források címzettjei számára. Ami az EU pénzügyi érdekeinek védelmére illeti, a költségvetési rendelet célzott módosítása révén a Bizottság tovább kívánja javítani a következőket: i. a nyilvánosság tájékoztatásának módja az uniós költségvetés felhasználásáról és arról, hogy ki részesül uniós finanszírozásban; és ii. az uniós költségvetés védelme a szabálytalanságokkal, csalással, korrupcióval és összeférhetlenséggel szemben.

Az első célkitűzéssel kapcsolatban a javaslat előírja, hogy a tagállamok és az uniós költségvetést végrehajtó egyéb szervek valamennyi irányítási forma tekintetében évente egyszer szolgáltatassanak információkat a Bizottságnak az uniós finanszírozás címzettjeiről, ideértve az egyedi azonosítókat is, amennyiben a címzettek jogi személyek. Ezeket az információkat a Bizottság a közvetlen irányítással kapcsolatban rendelkezésre álló információkkal egészítené ki, és felelős lenne az információk egységes szerkezetbe foglalásáért, központosításáért és egy adatbázisban való közzétételéért egy egységes weboldalon, a **pénzügyi átláthatósági rendszer** továbbfejlesztett változatában, amely az irányítás valamennyi formájára kiterjed. A kedvezményezettek magánélettel és személyes adatokkal kapcsolatos jogai továbbra is védelmet élveznek⁴.

A második célkitűzés megvalósítása hármas módon történik. Először is, a Bizottság azt javasolja, hogy tegyék **kötelezővé** az adatbányászatra és a kockázatértékelésre szolgáló **egységes integrált informatikai rendszer használatát**. Másodszor, a Bizottság javasolja a **korai felismerési és kizárási rendszer (EDES)⁵ hatókörének és hatékonyságának növelését** is, megerősítve azt azáltal, hogy alkalmazását jobban összpontosítja a megosztott irányítás és a közvetlen irányítás alá tartozó alapokra (például a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében). A Bizottság azt is javasolta, hogy lehetséges legyen a kizárt elsődleges szervezetek kapcsolt jogalanyainak és/vagy tényleges tulajdonosainak kizárása a közbeszerzési felhívásokból és végső soron az uniós finanszírozásból. Az engedélyezésre jogosult tisztviselő, az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF), az Európai Ügyészség (EPPO) vagy a Számvevőszék által végzett vizsgálatokban, ellenőrzésekben vagy pénzügyi ellenőrzésekben való együttműködés megtagadása, valamint a gyűlöltre vagy a megkülönböztetésre való uszítás kizárási oknak minősül. Harmadszor, a költségvetési rendelet javasolt kiigazítása – amennyiben azt a társjogalkotó jóváhagyja – **növelni fogja a kontrollok és ellenőrzések hatékonyságát és minőségét a digitalizáció és az olyan kialakulóban lévő technológiák segítségével**, mint a gépi tanulás, a robotikai folyamatautomatizálás és a mesterséges intelligencia. A csalás elleni küzdelem digitalizálása a

³ COM(2022) 223 final, 2022.5.16.

⁴ A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 119., 2016.5.4., 1. o.), valamint a természetes személyeknek a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében való védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 45/2001/EK rendelet és az 1247/2002/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2018. október 23-i (EU) 2018/1725 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 295., 2018.11.21., 39. o.) összhangban.

⁵ A testület által 2022-ben hozott határozatok részletes áttekintését lásd az e jelentést kísérő, „Korai felismerési és kizárási rendszer (EDES) – A költségvetési rendelet 143. cikkében említett testület” című dokumentumban.

Bizottság csalás elleni stratégiáját kísérő, 2023-ra vállalt cselekvési terv (CAFS) felülvizsgálatának témája is lesz⁶.

2.2. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz támogatja a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben megjelölt reformok és beruházások végrehajtását. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a tagállamoknak minden megfelelő intézkedést meg kell tenniük az EU pénzügyi érdekeinek védelme, valamint annak biztosítása érdekében, hogy a pénzeszközök felhasználása megfeleljen az alkalmazandó uniós és nemzeti jogszabályoknak. A tagállamoknak ezért hatékony és eredményes ellenőrzési rendszereket kell bevezetniük, és biztosítaniuk kell az összes vonatkozó nemzeti és európai jogszabály betartását, beleértve a közbeszerzési és az állami támogatási szabályokat is. A tagállamok feladata annak biztosítása, hogy ezek a források védve legyenek a csalással, a korrupcióval, az összeférhetetlenséggel (a meghatározás szerint „súlyos szabálytalanságok”) és a kettős finanszírozással szemben⁷.

A Bizottság a tervek jóváhagyását megelőzően értékelte ezeket a kontrollrendszereket, és ezt követően rendszerellenőrzéseket végez⁸.

A Bizottság ellenőrzési stratégiája előírja, hogy valamennyi tagállam irányítási és kontrollrendszerét rendszerellenőrzésnek kell alávetni. 2022-ben a Bizottság 16 rendszerellenőrzést végzett, amelyek az EU pénzügyi érdekeinek védelmére irányultak⁹.

Ezek a rendszerellenőrzések a 16 koordináló szervere és 48 végrehajtó szervere, például minisztériumokra és ügynökségekre terjednek ki. 2023 végéig minden tagállamot legalább egyszer ellenőriznek. 2023 első negyedévében 5 ellenőrzési megbízatásra került sor. Az ellenőrzött szerveket kockázatértékelés alapján választották ki.

A jelenlegi ellenőrzési munka alapján a Bizottság eltéréseket állapított meg abban, hogy a különböző ellenőrzött végrehajtó és koordináló szervek hogyan hajtják végre a belső kontrollrendszereket.

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ellenőrzései bevált gyakorlatokat azonosítottak egyes végrehajtó szervek körében, például az érzékeny személyzetre vonatkozó kockázatértékelést, az esetleges csalás és korrupció felderítésére szolgáló eljárásokat, nevezetesen az adatbányászati eszközök használatát, az esetleges összeférhetlenségek feltárására szolgáló eljárásokat, valamint az esetleges kettős finanszírozásnak a támogatás odaítéléséről szóló határozatot megelőző ellenőrzésére szolgáló eljárásokat.

A felmerült fő problémák a következők voltak: a koordináló szervek általi megfelelő koordináció/felügyelet hiánya, hiányos csalás elleni stratégiák, a csaláskockázat-értékelések hiányzó elemei, az összeférhetetlenség megelőzését célzó előzetes ellenőrzések javításának szükségessége, a csalással kapcsolatos tudatosság növelését célzó képzési tevékenységekben való alacsony részvétel, valamint a szabálytalanságok esetleges vizsgálat céljából az OLAF-nak

⁶ Lásd a 2.4. szakaszt.

⁷ 2021-ben az Europol, az OLAF, az Európai Ügyészség, az Eurojust és 21 tagállam a SENTINEL művelet részeként egyesítette erőit, hogy előrejelezze a helyreállítási alapokat érintő várható csalási hullámot. További részletekért lásd: [2021. évi PIF-jelentés, 11. pillanatkép, 28. o.](#)

⁸ A tervek értékelésével kapcsolatban lásd a [2021. évi PIF-jelentés 5.3. szakaszát](#).

⁹ Spanyolország, Szlovákia, Észtország, Dánia, Görögország, Csehország, Olaszország, Litvánia, Málta, Szlovénia, Bulgária, Ciprus, Finnország, Írország, Lettország és Lengyelország.

történő bejelentésének hiányosságai. A Bizottság ajánlásokat ad ki, és a tagállamok megállapodtak a végrehajtási határidőkről e kérdések megoldása érdekében.

2.3. A PIF-irányelv átültetése – az aktuális helyzet

2017. július 5-én elfogadták az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló (EU) 2017/1371 irányelvet¹⁰. Az irányelv átültetésének határideje 2019. július 6-án járt le. A Bizottság lépéseket tett az egyes tagállamokban fennálló megfelelési problémák megoldása érdekében¹¹.

2022 végéig¹² 18 tagállam ellen kötelezettségszegési eljárás indult az irányelv helytelen átültetése miatt.

Csehország mellett, amelynek kötelezettségszegési eljárását 2022-ben lezárták, ezen országok közül sokan az elkövetkező hónapokban várhatóan teljes mértékben meg fogják felelni a PIF-irányelvnek.

2.4. A Bizottság csalás elleni stratégiáját kísérő cselekvési terv felülvizsgálata

A 2019-ben elfogadott jelenlegi CAFS célja a csalások megelőzésének, felderítésének és szankcionálásának további javítása, valamint hogy keretet biztosítson a Bizottság arra irányuló folyamatos erőfeszítéseivel, hogy csökkentse az uniós költségvetés terhére elkövetett csalások szintjét. A közleményt egy cselekvési terv kíséri, amely 63, a Bizottságnak címzett intézkedést tartalmaz, amelyek közül 60-at 2022 végéig teljesítettek (vagy amennyiben azok folyamatos jellegűek, folyamatban vannak). A Bizottság folyamatos, csalás elleni erőfeszítéseinek biztosítása és az új kihívások kezelése érdekében az OLAF 2022-ben megkezdte a cselekvési terv felülvizsgálatának előkészítését.

2.5. A csalás elleni uniós program

A 2021–2027-es időszakra 181 millió EUR-s költségvetéssel rendelkező csalás elleni uniós program (UAFP) pénzügyi támogatást nyújt az EU pénzügyi érdekeinek tagállamok általi védelméhez; a kölcsönös igazgatási segítségnyújtás és együttműködés megszervezéséhez a vám- és mezőgazdasági ügyekben (AFIS-komponens); valamint a szabálytalanságok tagállamok általi bejelentésére szolgáló szabálytalanságkezelő rendszer (IMS) fejlesztéséhez és karbantartásához.

A 2022. évi finanszírozási határozat 15,4 millió EUR-t különített el a Herkules-komponensre, 9 millió EUR-t az AFIS-komponensre és körülbelül 1 millió EUR-t az IMS-komponensre. A

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1371 irányelve (2017. július 5.) az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről (HL L 198., 2017.7.28., 29. o.).

¹¹ Lásd a [2021. évi PIF-jelentés 5.1. szakaszát](#).

¹² 2023. június 10-ig a Bizottság 20 tagállam ellen indított kötelezettségszegési eljárást az irányelv helytelen átültetése miatt. E 20 eljárás közül kettőt 2023-ban indítottak (Bulgária és Lengyelország), egyet lezártak (Csehország), egy másik esetben (Finnország) pedig a Bizottság úgy határozott, hogy indokolással ellátott véleményt küld. A fennmaradó 16 ország (Belgium, Ciprus, Észtország, Görögország, Spanyolország, Horvátország, Magyarország, Luxemburg, Lettország, Málta, Hollandia, Portugália, Románia, Svédország, Szlovénia és Szlovákia) esetében a Bizottság jelenleg értékeli a tagállamok felszólító levelekre adott válaszait.

rendelkezésre álló forrásokat 2022-ben sikeresen felhasználták a különböző rendelkezésre álló finanszírozási eszközök felhasználásával:

- két pályázati felhívást tettek közzé és értékelték, és 38 támogatást ítéltek oda a tagállami hatóságoknak, egyetemeknek és kutatóintézeteknek;
- a program a tagállami hatóságok javát szolgáló különböző tevékenységeket is finanszírozott, mint például a szakosodott igazságügyi szakértők és elemzők képzését, valamint a kereskedelmi adatbázisokhoz való hozzáférést;
- a Közös Kutatóközponttal igazgatási megállapodások jöttek létre, amelyek speciális elemzési támogatást nyújtanak a potenciális vámcshalások azonosítására szolgáló új módszerek kutatásához, és adott esetben kapcsolódó informatikai eszközöket fejlesztenek ki a tagállami hatóságok számára (pl. automatizált nyomkövetési eszköz, konténermozgás-elemzés és dohányelemzés).

2.6. Unió vámügyi és adóügyi programok

2.6.1. Fiscalis program

A Fiscalis program célja, hogy támogassa az adóhatóságokat a belső piac működésének javításában, a versenyképesség előmozdításában, az adócsalás, az adókijátszás és az adókikerülés elleni küzdelemben, valamint az adóbeszedés javításában, ezáltal segítve a tagállamok és az adófizetők pénzügyi érdekeinek védelmét. A program támogatja az illetékes hatóságokat az adózásra vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtásában azáltal, hogy biztosítja az információcserét, támogatja a közigazgatási együttműködést, és segít csökkenteni az adóhatóságok adminisztratív terheit és szükség esetén az adófizetők megfelelési költségeit.

2022-ben a Fiscalis program folytatta az adózás területén végzett tevékenységeit, többek között a digitális átállás tekintetében. A program például olyan tevékenységeket finanszírozott, amelyek támogatják az automatikus információcserét, lehetővé téve az adóhatóságok számára, hogy megerősítsék az adócsalás, az adókijátszás és az agresszív adótervezés kezelésére irányuló kapacitásaikat.

2.6.2. Vám program

Az EU Vám programja támogatja az Európai Unió központi vámügyi informatikai rendszereinek fejlesztését és működtetését. A program célja az EU és tagállamai pénzügyi és gazdasági érdekeinek védelme.

2022-ben a Vám program az Unió szakpolitikai prioritásaival összhangban folytatta tevékenységeit, különös tekintettel a digitális és zöld átállásra, valamint a vámunió zökkenőmentes működésének támogatására. Ami az informatikai rendszereket illeti, 2022-ben megkezdte működését a 2. vámügyi kockázatkezelési rendszer (CRMS), amely lehetővé teszi a kockázattal kapcsolatos információk valós idejű cseréjét a tagállamok vámigazgatási szervei között, és jelentős javulást tesz lehetővé a kockázatokkal kapcsolatos információk megosztása és a tagállamok kockázatokkal és kockázatkezeléssel foglalkozó szakértői közötti kommunikáció terén.

2.6.3. A vámellenőrzési berendezésekhez pénzügyi támogatást nyújtó eszköz

A vámellenőrzési berendezések támogató eszközére irányuló program (CCEI) támogatja a behatolásmentes vizsgálatot, az emberen rejtett tárgyak azonosítását, a sugárészlelést, a nuklidazonosítást, a minták laboratóriumi elemzését, a mintavételt és a minták helyszíni

elemzésének elvégzését szolgáló vámellenőrzési berendezések, valamint kézi keresőeszközök és egyéb innovatív, behatolásmentes felderítési technológiai berendezések beszerzését, karbantartását és korszerűsítését.

2022-ben a CCEI első többéves munkaprogramja keretében aláírt támogatások 273,5 millió EUR összegű uniós finanszírozást kötöttek le a határátkelőhelyeken és vámlaboratóriumokban a legkorszerűbb vámellenőrzési berendezések beszerzésének, karbantartásának és korszerűsítésének társfinanszírozására Uniós-szerte.

2.7. A 2021. évi éves jelentésről szóló európai parlamenti állásfoglalás

Az Európai Parlament 2023. január 19-én elfogadta az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 2021. évre vonatkozó állásfoglalását¹³.

Az állásfoglalás üdvözölte a Bizottságnak az EU pénzügyi érdekeinek védelmére irányuló erőfeszítéseit, és további intézkedéseket javasolt a csalás elleni küzdelemmel kapcsolatos számos területen. Az állásfoglalás megjegyezte, hogy a Parlamentnek jelentős szerepet kell játszania a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz irányításában, és felszólított az adatrendszerek fokozott digitalizációjára, interoperabilitására, valamint a nyomon követés és a jelentéstétel harmonizálására az EU-ban. A Parlament kiemelte az uniós költségvetést fenyegető jelentős veszélyeket, például a határokon átnyúló szervezett bűnözést és a korrupciót. Felkérte továbbá a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatot egy intézményközi etikai szerv létrehozására, belső kontrollmechanizmusainak megerősítésére és a „forgóajtó-jelenség” kezelésére szolgáló várakozási időszak bevezetésére. A Parlament hangsúlyozta az OLAF, az Európai Ügyészség, az Eurojust és az Europol szerepét a csalás és a korrupció elleni küzdelemben, és ismételten felszólított a megfelelő források biztosítására. A Parlament felkérte a Bizottságot, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a PIF-irányelv, az (EU) 2018/843 irányelv (a pénzmosás elleni ötödik irányelv)¹⁴ és az (EU) 2019/1937 irányelv (a továbbiakban: visszaélést bejelentő személyekről szóló irányelv)¹⁵ hatékony átültetésének biztosítása érdekében. A Parlament hangsúlyozta, hogy a nem uniós országokban elköltött pénzeszközöket jobban kell ellenőrizni.

1. pillanatkép: A Bizottság válasza az EP állásfoglalására

A Bizottság az állásfoglalás által érintett számos területen már tett lépéseket. A költségvetési rendelet¹⁶ javasolt átdolgozásának célja az EU pénzügyi érdekeinek fokozott védelme, többek között a csalás elleni küzdelem digitalizálása révén. Amint azt Ursula von der Leyen elnök bejelentette¹⁷, a Bizottság a közelmúltban átfogó korrupcióellenes csomagot¹⁸ terjesztett elő, amelynek célja a korrupció megelőzése és a feddhetetlenség kultúrájának kiépítése, a bűncselekmények fogalom meghatározásának harmonizálása, a büntetőjogi szankciók szintjének növelése, valamint a korrupció hatékony kivizsgálásának és büntetőeljárás alá vonásának

¹³ [2022/2152\(INI\)](#) eljárási dokumentum.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/843 irányelve (2018. május 30.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló (EU) 2015/849 irányelv, valamint a 2009/138/EK és a 2013/36/EU irányelv módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 43. o.).

¹⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1937 irányelve (2019. október 23.) az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről (HL L 305., 2019.11.26., 17. o.).

¹⁶ Lásd a 2.1. szakaszt.

¹⁷ Értékelő beszéd az Unió helyzetéről, 2022. szeptember 14.

¹⁸ 2023. május 3.

biztosítása (többek között az EU pénzügyi érdekeinek védelmével kapcsolatban). A Bizottság egy intézményközi etikai testület létrehozásáról szóló közös megállapodásra irányuló javaslatot¹⁹ terjesztett elő. Az Európai Ügyészség további személyzetet kapott a megnövekedett munkateher kezelése érdekében. Az OLAF 2023-ban feltérképezi a csalásellenes koordinációs szolgálatokat (AFCOS), hogy felmérje, mire és milyen további intézkedésekre van szükség azok megerősítéséhez²⁰.

2.8. Egyéb kezdeményezések

2.8.1. Csalás elleni záradékok a nemzetközi megállapodásokban

Az EU által a kereskedelmi partnereivel kötött nemzetközi megállapodásokban foglalt, megfelelő csalás elleni rendelkezések jelentősen hozzájárulnak az EU pénzügyi érdekeinek védelméhez. 2022-ben a Bizottság négy nemzetközi megállapodásban tárgyalt a kölcsönös igazgatási segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezésekről és hatékony csalás elleni intézkedésekről²¹.

2.8.2. A dohánytermékek tiltott kereskedelme elleni küzdelmet célzó második cselekvési terv

2022-ben a Bizottság és az OLAF befejezte a 2018–2022-es időszakra szóló, a dohánytermékek tiltott kereskedelme elleni küzdelemre irányuló második cselekvési tervben foglalt 49 intézkedés végrehajtását.

2.8.3. A pénzmosás elleni küzdelem és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem

Az uniós költségvetés elleni csalás más bűncselekmények prekurzora is lehet. Ennek értelmében, bár nem kapcsolódik közvetlenül az uniós költségvetés védelméhez, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása (AML) elleni küzdelemre vonatkozó uniós jogi keret²² releváns lehet ebben az összefüggésben. A Bizottság továbbra is megerősíti a pénzmosás elleni küzdelemre vonatkozó szakpolitikai keret végrehajtását, és arra törekszik, hogy jó együttműködést és információcserét alakítson ki a pénzmosás elleni küzdelemmel foglalkozó jövőbeli hatóságokkal.

¹⁹ COM(2023) 311 final, 2023.6.8.

²⁰ További információk a Bizottság Európai Parlamentnek adott hivatalos válaszában találhatóak.

²¹ Ausztrália, Indonézia, India és az Egyesült Királyság Gibraltár tekintetében.

²² https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/eu-context-anti-money-laundering-and-counter-finance-terrorism_en E jelentés készítésekor valamennyi tagállam a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló ötödik pénzmosási irányelv ((EU) 2018/843 irányelv) teljes körű átültetéséről számolt be.

3. A TAGÁLLAMOK INTÉZKEDÉSEI AZ EU PÉNZÜGYI ÉRDEKEINEK VÉDELME ÉRDEKÉBEN

3.1. Csalás elleni nemzeti stratégiák

Miután a Bizottság folyamatosan arra ösztönözte a tagállamokat, hogy fogadjanak el csalás elleni nemzeti stratégiákat, 2022-ben csak három tagállam jelezte, hogy nem rendelkezik stratégiával az EU pénzügyi érdekeinek védelmére. A többi 24 tagállam által alkalmazott megközelítések igen eltérőek voltak²³.

15 tagállam rendelkezik csalás elleni nemzeti stratégiával. Öt tagállam arról számolt be, hogy kidolgozás alatt áll vagy közel áll az elfogadáshoz, négy további tagállam pedig jelezte, hogy alternatív stratégiával rendelkezik²⁴.

1. ábra: A tagállamok által követett csalás elleni stratégiák típusának és az általuk lefedett területeknek az áttekintése

Típus	Tagállam																										
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK
Csalás elleni nemzeti stratégia																											
Csalás elleni regionális stratégia																											
Ágazati nemzeti																											
Ágazati regionális																											
Korrupcióellenes																											
Egyéb																											
Mező																											
Kohézió																											
Mezőgazdaság																											
Halászat																											
Vám																											
Héa																											
RRF																											
Egyéb																											

IGEN, NAFS	
IGEN, egyéb AFS	
NEM, de folyamatban	
NEM, nincs terv	

	IGEN
	NEM

A 15 nemzeti csalás elleni stratégia közül kilenc horizontális volt, és teljes mértékben lefedte az EU pénzügyi érdekeit. A többi nemzeti stratégia különböző megközelítéseket alkalmaz, konkrét vagy több ágazatot céloz meg, például a kiadásokat (megosztott irányítás és Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz), a vámokat vagy a héát.

Mind az öt tagállam, ahol folyamatban volt a csalás elleni nemzeti stratégia létrehozásának folyamata, jelezte, hogy stratégiái horizontális jellegűek lesznek.

²³ Az információkat egy külön erre a célra szolgáló kérdőív segítségével gyűjtötték össze. Lásd az e jelentést kísérő, „A tagállamok által az EUMSZ 325. cikkének végrehajtása érdekében elfogadott intézkedések” című dokumentumot.

²⁴ Németország regionális és ágazati stratégiákon alapuló megközelítése a kohézióra, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre és más területekre terjed ki. Ciprus és Svédország az EU pénzügyi érdekeire is kiterjedő korrupcióellenes stratégiával rendelkezik, Szlovénia pedig külön stratégiát dolgozott ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre vonatkozóan.

3.2. Nemzeti szinten elfogadott csalás elleni intézkedések

2022-ben a tagállamok 72 olyan intézkedésről számoltak be, amely az EU pénzügyi érdekeinek védelmére irányult. A 72 elfogadott intézkedés közül 52 „egyedi” intézkedés, 20 pedig átfogó csomag volt²⁵.

Az intézkedések főként ágazati jellegűek voltak, és különösen a megosztott irányítású kiadásokkal (mezőgazdasági, halászati és kohéziós politika) és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel foglalkoztak. Ezek célja elsősorban az EU pénzügyi érdekeit sértő csalások és egyéb szabálytalanságok megelőzése és felderítése volt. Az ismétlődő témák közé tartozott az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló (EU) 2019/1937 irányelv (a visszaélést bejelentő személyek védelméről szóló irányelv) átültetése, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, valamint az Európai Ügyészséggel való együttműködés.

2. ábra: A tagállamok által 2022-ben bejelentett intézkedések összefoglalása

Tagállam	Elfogadott intézkedések
Ausztria	Folytatta a csalás elleni közigazgatási intézkedések aktualizálását, az európai kohéziós politikát és a mezőgazdasági alapokat érintő csalások megelőzésére és felderítésére összpontosítva.
Belgium	Három csalás elleni intézkedést vezetett be. Míg az ágazati jogalkotási intézkedés a csalások felderítésére, kivizsgálására és büntetőeljárás alá vonására összpontosított, a bejelentett jogalkotási csomag ágazatokon átívelő, ami előmozdítja a csalások megelőzését és felderítését. A Belgium által bejelentett egyetlen nem jogalkotási intézkedés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak Vallóniában történő kezelésének szervezeti aktualizálása volt, ami megerősítette a velük szemben elkövetett csalások kivizsgálását és büntetőeljárás alá vonását.
Bulgária	A csalás elleni fellépés túlnyomórészt jogalkotási jellegű volt, és a csalás elleni küzdelem teljes ciklusát lefedte. Két jogszabályfrissítést fogadtak el, amelyek közül az első a mezőgazdaságra, a halászatra, a kohézióra, a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapra és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a második pedig a horizontális alapokra összpontosított. A harmadik jogalkotási intézkedéshez igazgatási változtatások kapcsolódtak, amelyek célja az uniós Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak átfogó védelme volt.
Horvátország	Két horizontális intézkedés, az egyik jogalkotási intézkedés a bűncselekményből származó jövedelmek elkobzásának biztosítása, a másik pedig az Európai Ügyészséggel való együttműködés fokozása; valamint a kohéziós alapok Arachne segítségével történő kezelésének operatív változtatásai. Ezek együttesen lefedik a csalás elleni küzdelem teljes ciklusát.
Ciprus	A visszaélést bejelentő személyek jobb védelmét célzó jogalkotási intézkedés, amely átülteti a visszaélést bejelentő személyekről szóló irányelvet a nemzeti jogba, és ezáltal előmozdítja a csalás megelőzését, felderítését, kivizsgálását és büntetőeljárás

²⁵ A tagállamok által elfogadott PIF-intézkedésekről a tagállamok egy célzott felmérés alapján számoltak be. Az egyetlen „jogi aktuson” alapuló intézkedéseket „egyedi intézkedéseként” említjük annak érdekében, hogy megkülönböztessük őket a különböző (jogi vagy közigazgatási) jogi aktusokból vagy szakpolitikai kezdeményezésekből álló csomag alapján végrehajtott intézkedésektől. Az ebben a szakaszban összefoglalt intézkedések teljes áttekintését és részletes leírását lásd az e jelentést kísérő „A tagállamok által az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében 2022-ben elfogadott intézkedések” című dokumentumban.

	alá vonását. A második jogalkotási intézkedés a nyilvános döntéshozatali folyamatok integritásának és átláthatóságának előmozdítására összpontosított, a csalás elleni küzdelem ciklusának valamennyi szakaszára kiterjedően. A Ciprus által elfogadott csomag a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre és a különböző érdekelt felekre irányul, és célja a csalás megelőzése.
Csehország	Három ágazati operatív intézkedés, amelyek a csalásfelderítés valamennyi szakaszára irányulnak. Az első intézkedés életbe léptette az Oroszországi Föderációval szembeni uniós szankciók végrehajtását, fokozva a cseh hatóságok közötti koordinációt, együttműködést és információáramlást. A második összekapcsolta a tényleges tulajdonosok nyilvántartását a halászati és kohéziós alapok irányításában használt információs rendszerekkel, a harmadik pedig kiegészítette a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret valamennyi módszertani dokumentumát.
Dánia	Az első intézkedés célja a kohéziós politikai alapokat érintő csalások hatékonyabb megelőzése és felderítése volt a dán vállalkozásügyi hatóság által használt adatok javítása révén. A második a javadalmazási szabályok helyes alkalmazásának biztosításával erősítette meg ezeket a célkitűzéseket. A harmadik javaslat az ország mezőgazdasági ügynökségének csalás és adókijátszás elleni kapacitásait kívánta növelni.
Észtország	A csalás elleni fellépés középpontjában a csalások megelőzése és felderítése állt. A bevételi oldalon Észtország létrehozott egy informatikai eszközt, amely összehasonlítja a bejelentett árakat és az eszközben szereplő árakat. A második intézkedés automatikusan összekapcsolta a közbeszerzési eljárásokat a kifizetett számlákkal, ezáltal fokozva az ellenőrzést. Harmadik intézkedésként Észtország frissítette a csalás elleni képzési tevékenységek katalógusát.
Finnország	Két intézkedés, amelyek elsődleges célja a csalás megelőzésének megerősítése horizontális módon és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásaival kapcsolatban. Az első intézkedés az uniós források kezelését irányító és felügyelő központi államigazgatásban a korrupció visszaszorítására vonatkozó iránymutatásokból állt. A második intézkedés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz csalásmegelőzéséről szóló képzésekre vonatkozott.
Franciaország	Három intézkedés, amelyek mindegyike a csalások felderítésére terjed ki. Az első intézkedés összhangba hozta a francia jogot a visszaélést bejelentő személyekre és azok általános védelmére vonatkozó uniós joggal. A második, szintén horizontális intézkedés az Európai Ügyészséggel kötött képzési megállapodásra és speciális képzésekre vonatkozott. A harmadik intézkedés kifejezetten a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre irányult, és munkacsoportot hozott létre a csalási kockázatok nyomon követésére és előrejelzésére.
Németország	Három intézkedés, amelyek elsősorban az uniós alapokat – többek között a mezőgazdasági, halászati és kohéziós alapokat – érintő csalások megelőzésére irányulnak, de a csalás elleni küzdelem ciklusának fennmaradó három szakaszát is célozzák. Ezek egy új stratégiai dokumentumtól egy stratégiai frissítésig és egy aktualizált önértékelési eszközig terjednek.
Görögország	Három jogalkotási intézkedés, amelyek elsősorban a csalás elleni küzdelem ciklusának korai szakaszaira irányulnak. Az első horizontális volt, míg a másik kettő a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre, a mezőgazdasági és halászati alapokra összpontosított. A több területet érintő intézkedés áttette a visszaélést bejelentő személyekről szóló irányelvet a görög jogba. A második egy külön csalásmegelőzési, csalásfelderítési, visszafizettetési és szankciós egységgel egészítette ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt koordináló görög ügynökséget. A harmadik intézkedésre egy uniós ajánlást követően került sor, amely elkülönítette az adminisztratív ellenőrzéseket a mezőgazdasági és halászati alapok

	irányítása alá tartozó helyszíni ellenőrzésektől.
Magyarország	Három intézkedés, amelyek elsősorban a csalás megelőzésére és felderítésére összpontosítanak. Az első az ország közbeszerzési rendszeréhez kapcsolódó feltételeességi mechanizmus keretében Magyarországnak benyújtott bizottsági értesítés új jogszabályok és operatív frissítés révén történő végrehajtása. A második megerősített együttműködés Magyarország és az OLAF között a vizsgálatok terén. A harmadik több alakra irányult, és új jogalkotási, szervezeti és operatív lépéseket foglalt magában, lefektetve az uniós alapokat ellenőrző két szerv alapjait.
Írország	Két szervezeti intézkedés segítette elő az alapos, csalás elleni fellépést a mezőgazdasági és halászati alapok irányításának valamennyi szakaszában. Az első intézkedés javította a családi nyilvántartást, míg a második az összeférhetlenségi nyilatkozatokra vonatkozó informatikai megoldást hozott létre.
Olaszország	Három intézkedés a bevételekre összpontosított, a csalás elleni küzdelem ciklusának valamennyi szakaszára kiterjedően. Az első célja, hogy megfékezze az adócsalást és a pénzmosást, amely a kínai árukhoz való belépéséhez kapcsolódik. A második egy vám- és héacsalásra irányuló tervre vonatkozott. A harmadik jogszabály összhangba hozta az olasz jogot a vagyonekkozásra vonatkozó uniós joggal.
Lettország	A három intézkedés célja a csalások felderítésének javítása horizontális módon és az adócsalással kapcsolatban. Az első intézkedés egy olyan informatikai eszközhöz kapcsolódik, amely figyelmeztető jelzések keresésére szolgál a bevételi és kiadási kontrollok és ellenőrzések során. A második az EU pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, országos szinten elérhető e-oktatási tanfolyamra, a harmadik pedig a bevételi és ellenőrzési személyzet kapacitásépítési képzésére vonatkozott.
Litvánia	Nem áll rendelkezésre
Luxemburg	Két intézkedés, amely a csalás elleni küzdelem ciklusának valamennyi szakaszára kiterjed. Az első a kölcsönös segítségnyújtásról, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemről szóló luxemburgi törvényt hozta összhangba a nemzetközi normákkal, míg a második az ország helyreállítási és rezilienciaépítési tervét alátámasztó kerethez kapcsolódott.
Málta	A csalás megelőzését és felderítését célzó átfogó intézkedés: az ország első nemzeti kockázatértékelése a csalásról és a korrupcióról.
Hollandia	Az első, horizontális intézkedés biztosítja, hogy a jövőbeli jogszabályok végrehajthatók és ellenőrizhetők legyenek, mielőtt hatályba lépnének. A második intézkedés javította Hollandia hagyományos saját forrásokra vonatkozó jelentéstételét. A harmadik intézkedés a halászati alapok csaláskockázat-értékelési keretének aktualizálása volt.
Lengyelország	Három intézkedés, amelyek a csalások megelőzésére és felderítésére összpontosítanak az adóbevételek, a kohéziós alapok és a mezőgazdasági alapok terén. Az első nemzeti e-számlázási rendszert hoz létre. A második intézkedés az uniós projektek ellenőrzésére szolgáló informatikai eszközt hozott létre. A harmadik intézkedés a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium munkatársai közötti összeférhetlenség megelőzésére irányuló gyakorlatokat határozta meg.
Portugália	Három csalás elleni operatív csomag, amelyek a vámokra, az adókra, a különböző alapokra, valamint a mezőgazdasági és halászati alapokra vonatkoznak. Az első frissítette az adó- és vámcsalás elleni küzdelemre vonatkozó stratégiai tervet. A második aktualizálta a csalás elleni nemzeti stratégiát, a harmadik pedig a mezőgazdasági és halászati finanszírozás előzetes minőség-ellenőrzési stratégiáját.
Románia	Három jogalkotási intézkedés érintette a csalás elleni küzdelem ciklusának

	valamennyi szakaszát, de különösen a csalásmegelőzést és -felderítést, horizontális módon, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel és a különböző alapokkal kapcsolatban. Az első, horizontális intézkedés a visszaélést bejelentő személyekről szóló irányelv nemzeti jogba való átültetésére vonatkozott. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz fellépése szabályozta az alapok felhasználását, csakúgy, mint a harmadik intézkedés több uniós alap tekintetében.
Szlovákia	Három intézkedés, amely a csalás elleni küzdelem ciklusának valamennyi szakaszára kiterjed. Az első intézkedés módosította a halászati, a kohéziós, valamint a migrációs és menekültügyi alapok elosztására vonatkozó szabályokat. A második egy együttműködési megállapodás volt, amely meghatározta az érintett hatóságok jövőbeli hozzájárulását az alapok hatékonyabb ellenőrzéséhez, a harmadik pedig aktualizálta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak elosztását.
Szlovénia	Az első intézkedés az adócsalásra és a vámügyek megerősítésére, különösen a csalás megelőzésére és felderítésére összpontosított. A második intézkedés módosította a halászati alapokkal kapcsolatos ellenőrzési és nyomkövetési eljárásokat. A harmadik kézikönyvet dolgozott ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek a koordináló szerve általi végrehajtásáról.
Spanyolország	Az első intézkedés új szabályokat hoz létre a csalással kapcsolatos pénzügyi és egyéb információkra vonatkozóan. A második a különböző érintett hatóságok közötti információcsere-megállapodást foglalta magában. A harmadik, amely kifejezetten a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre vonatkozik, szabályokat állapított meg az összeférhetlenségi kockázatok szisztematikus elemzésére vonatkozóan.
Svédország	Három átfogó intézkedés, amely a csalás elleni küzdelem ciklusának valamennyi szakaszára kiterjed. Az első a Svédország Európai Ügyészséghez való csatlakozásának előkészítése. A második egy olyan szerv tevékenységeire vonatkozott, amely kizárólag az EU pénzügyi érdekeinek védelmével foglalkozik. A harmadik a támogatással való visszaélés, valamint a héacsalás és -kijátszás arányának csökkentésére irányult.

3.3. A tagállamoknak szóló, 2021. évi bizottsági ajánlások végrehajtása

A 2021. évi PIF-jelentésben a Bizottság négy ajánlást fogalmazott meg a tagállamok számára, amelyek a következőkre terjednek ki: a) a PIF-irányelv megfelelő átültetése; b) részvétel az Európai Ügyészségben; c) a csalás elleni küzdelem digitalizálása; és d) a csalással kapcsolatos kockázatelemzés megerősítése²⁶.

A PIF-irányelvvel kapcsolatos helyzetet a [2.3. szakasz](#) ismerteti.

Az Európai Ügyészségben való részvétellel kapcsolatban Svédország jelezte, hogy 2022-ben további jogalkotási előkészületek folytak a jövőbeli tagságra tekintettel.

A csalás elleni küzdelem digitalizálását illetően az Arachne volt messze a legszélesebb körben használt informatikai rendszer (21 tagállamban), amely támogatta az európai strukturális és beruházási alapokat (esb-alapok) és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt. Számos tagállam saját csalás elleni informatikai eszközeit használta, gyakran az uniós eszközökkel együtt, bár ezek az eszközök ritkán voltak interoperábilisak.

A Bizottság ajánlásával összhangban a legtöbb tagállam beépítette ezeket az informatikai eszközöket a csalás elleni küzdelembe az adatok gazdagítása és a figyelmeztető jelzések, kockázati mutatók és pontszámok pontosítása érdekében.

²⁶ Az e szakaszban összesített nyomkövetési intézkedések teljes áttekintését és részletes leírását lásd „A 2021. évi ajánlások tagállamok általi végrehajtása” című dokumentumban, amely e jelentést kíséri.

3. ábra: A tagállamok által használt informatikai eszközök

Informatikai rendszer	Tagállam																										
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK
Uniós szinten																											
Tagállami szinten																											

IGEN, uniós szinten	
IGEN, tagállami szinten	
NEM	

Összességében a tagállamok értékelése szerint a digitalizáció előmozdította a csalások megelőzését és feltárását, és egyszerűsítette a közigazgatási eljárásokat. Az olyan országok, mint például Finnország, amelyek nem uniós eszközökre támaszkodtak, arról számoltak be, hogy a nemzeti adatvédelmi jogszabályoknak például az Arachne használatához való hozzáigazításával járó potenciális teher megakadályozta őket ebben.

Ami a kockázatelemzés megerősítését illeti, 14 tagállam úgy vélte, hogy maradéktalanul végrehajtotta ezt az ajánlást, megismételte az uniós költségvetést érintő csalás elleni küzdelemmel kapcsolatos proaktív megközelítését, és a közelmúltban kezdeményezéseket terjesztett elő. A bevételi oldalon a tagállamok kiemelték a pénzügyi kockázati kritériumokról szóló határozatot²⁷, amely támogatta a nemzeti és uniós szintű informatikai eszközöket, például a CRMS-t és az AFIS-t, amelyek segítettek az adó- és vámhatóságokat a különböző forrásokból származó adatok kinyerésében és gazdagításában, valamint a tagállamok közötti és az uniós intézményekkel folytatott adatcserében. A kiadási oldalon a tagállamok kiemelték bizonyos, az uniós alapok irányító hatóságai által kifejlesztett, kontextusfüggő csaláskockázat-kezelési rendszereket, valamint a felső szintű koordinációt²⁸, az olyan informatikai eszközök használatát, mint az Arachne, továbbá a célzott képzéseket.

Azok a tagállamok, amelyek részleges végrehajtást jeleztek (12), hasonló intézkedésekről számoltak be, vagy a bevételek, vagy a kiadások tekintetében.

4. AZ UNIÓS KÖLTSÉGVETÉST KÁROSÍTÓ SZABÁLYTALANSÁGOK, CSALÁS, KORRUPCIÓ ÉS ÖSSZEFÉRHETETLENSÉG ELLENI KÜZDELEM

4.1. Általános áttekintés

Operatív szempontból az EU pénzügyi érdekeinek csalással, szabálytalanságokkal és egyéb jogellenes tevékenységekkel szembeni védelmével a nemzeti hatóságok, az OLAF és az Európai Ügyészség vannak megbízva.

Ez a szakasz a tagállamok által bejelentett, feltárt szabálytalanságokra és csalásokra vonatkozó adatokat tartalmazza, a közvetlen kiadásokkal kapcsolatosak kivételével²⁹. Az OLAF és az Európai Ügyészség vizsgálataira vonatkozó információk szintén szerepelnek itt³⁰.

²⁷ C(2018) 3293 final.

²⁸ Bulgária, Ciprus, Málta és Szlovákia.

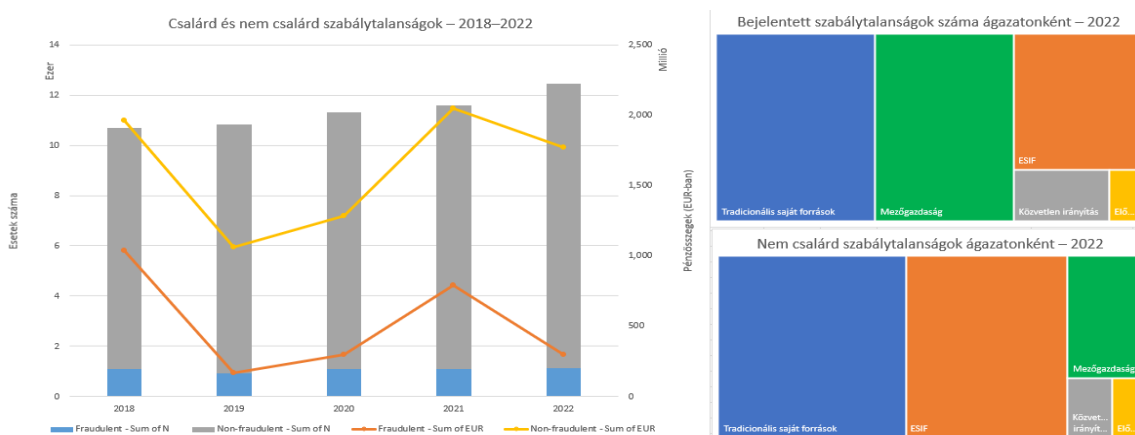
²⁹ Ezek az adatok a Bizottság ABAC számviteli rendszeréből származnak.

³⁰ Lásd a 4.1.1. és 4.1.2. szakaszt, amelyek információi a saját jelentéseikből származnak. Az OLAF 2022. évi jelentése [itt](#) érhető el. Az EPPO 2022. évi jelentése [itt](#) érhető el.

2022-ben összesen 12 455 szabálytalanságot jelentettek be, amelyek mintegy 1,77 milliárd EUR-t tettek ki. 2021-hez képest kismértékben nőtt a bejelentett szabálytalanságok száma (+ 7 %), míg a kapcsolódó összegek csökkentek (-13 %).

A bejelentett csalárd szabálytalanságok száma 2022-ben 1 139 volt (2021-hez képest + 2 %), ami az elmúlt öt évben nagyjából stabil maradt. Az említett ügyekhez kapcsolódó pénzüsszegek nagyobb eltéréseket mutattak a jelentős pénzügyi hatással járó egyedi esetek korlátozott száma miatt, és 2022-ben 300 millió EUR-ra csökkentek (-62 % 2021-hez képest)³¹. A nem csalárd szabálytalanságok száma és pénzügyi hatása 2022-ben tetőzött, és az öt év során folyamatosan növekvő tendenciát mutatott: 11 316 szabálytalanság történt (+ 8 % 2021-hez képest), amelyek 1,47 milliárd EUR-t (+ 17 %) tettek ki.

4. ábra: Bejelentett szabálytalanságok és a kapcsolódó pénzüsszegek – 2018–2022; szabálytalanságok és a kapcsolódó pénzüsszegek költségvetési területek szerinti bontásban – 2022

4.1.1. Az OLAF vizsgálatai

2022-ben az OLAF 256 ügyben zárt le vizsgálatot, 275 ajánlást bocsátva ki, amelyek közül 153 pénzügyi ajánlás volt, és összesen 426,8 millió EUR visszafizettetésére, valamint 197,9 millió EUR jogosulatlan elköltésének megakadályozására vonatkozott. Ugyanebben az időszakban 192 új vizsgálatot indítottak, amelyek közül 30 (16 %) a saját forrásokhoz és a tiltott kereskedelemhez, 73 (38 %) a megosztott irányításhoz, 16 (8 %) a közvetett irányításhoz, 44 (23 %) pedig a közvetlen irányításhoz kapcsolódott. 29 (15 %) belső ügyekkel kapcsolatos vizsgálatot indítottak.

Az OLAF kivizsgálta az összejárásra, a közbeszerzési eljárások manipulálására, az összeférhetlenségre, a túlárazott számlákra, a vámok kijátszására, a csempészetre és a hamisításra vonatkozó állításokat és eseteket.

³¹ Ez az összeg jelentősen korrigálja a 2021. évi PIF-jelentésben közzétett összeget (1,83 milliárd EUR), miután az euro helyett a nemzeti valuták helytelen használatával kapcsolatos néhány jelentéstételi hibát jelentettek be.

4.1.2. Az EPPO általi vizsgálatok

2022-ben az Európai Ügyészség 865 ügyben indított vizsgálatot, amelyek a becslések szerint 9,9 milliárd EUR kárt okoztak³². 2022 végén az Európai Ügyészségnek 1 117 ügyet érintő vizsgálata volt folyamatban, amelyek becsült kára 14,1 milliárd EUR volt, amelynek közel fele (6,7 milliárd EUR) 185, héával összefüggő vizsgálathoz kapcsolódott³³. 692 vizsgálat a kiadásokkal kapcsolatos csalásokra vonatkozott.

Az aktív vizsgálatok során azonosított tipológiák közül 679 bűncselekmény a nem közbeszerzési kiadásokkal kapcsolatos csaláshoz, 224 a közbeszerzési kiadásokkal kapcsolatos csaláshoz, 87 a korrupcióhoz, 48 a hűtlen kezeléshez, 116 a pénzmosáshoz, 236 a nem héajlegű csaláshoz és 427 a héacsaláshoz kapcsolódik.

4.2. Bevételek – Tradicionális saját források³⁴

2022-ben a tradicionális saját forrásokkal (TOR) kapcsolatos **csalárd és nem csalárd szabálytalanságok** száma (4 661) 7,6 %-kal volt magasabb, mint az elmúlt öt évben bejelentett szabálytalanságok átlagos száma. A csalárd szabálytalanságok száma 6,8 %-kal, a nem csalárd szabálytalanságok száma pedig 9,4 %-kal nőtt a 2018–2022-es ötéves átlaghoz képest. A tagállamok által becsült és megállapított tradicionális saját források teljes **összege** 47 %-kal, 783 millió EUR-ra nőtt³⁵.

Bár a csalárd esetekben a **csempészet** továbbra is az egyik fő elkövetési mód, a 2022-ben bejelentett esetek többsége az áruk **helytelen értékéhez** és **helytelen besorolásához**/leírásához kapcsolódik. A **textiltermékek és lábbelik** voltak a leginkább érintett áruk, nemcsak az esetek számát, hanem különösen az értéket tekintve is. Továbbra is **Kína** maradt a szabálytalanságok által érintett áruk legjelentősebb származási országa.

14 tagállam 116, **csempészett cigarettával** kapcsolatos esetről számolt be, és a tradicionális saját források becsült összege mintegy 38 millió EUR-t tett ki. 2021-hez képest 10 tagállam³⁶ továbbra is bejelentett csempészettel kapcsolatos eseteket, míg négy tagállam 2022-ben jelentette be azokat első alkalommal³⁷. Ez arra utalhat, hogy a csalások vagy cigarettacsempészeti útvonalak átkerülhettek más tagállamokba.

Továbbra is a **szabad forgalomba bocsátás** a csalárd és nem csalárd szabálytalanságok által leginkább érintett vámeljárási (3 799 eset, összesen 688 millió EUR értékben). 2021-hez képest Németország a „szabad forgalomba bocsátással” kapcsolatos nem csalárd esetek számának jelentős növekedéséről számolt be 2022-ben, míg néhány szomszédos tagállam (pl. Csehország

³² A becsült teljes kár kiszámítása a még folyamatban lévő vizsgálatok során figyelembe vett értékek alapján történik. Az ebben a szakaszban bejelentett adatokat az Európai Ügyészség 2022. évi éves jelentése tartalmazza.

³³ Ez a jelentés nem veszi figyelembe a héacsalást.

³⁴ A tagállamok által a tradicionális saját forrásokkal kapcsolatban bejelentett szabálytalanságok részletes elemzését lásd az e jelentést kísérő „A saját források, természeti erőforrások, kohéziós politika, előcsatlakozási támogatás és közvetlen kiadások tekintetében a bejelentett szabálytalanságok statisztikai értékelése 2022-re vonatkozóan” című dokumentum 2. szakaszában.

³⁵ 2022-ben a teljes összeget jelentősen befolyásolta a Belgiumban bejelentett négy nagy, nem csalárd szabálytalanság (305 millió EUR).

³⁶ Belgium, Bulgária, Németország, Észtország, Görögország, Franciaország, Lettország, Litvánia, Lengyelország és Románia.

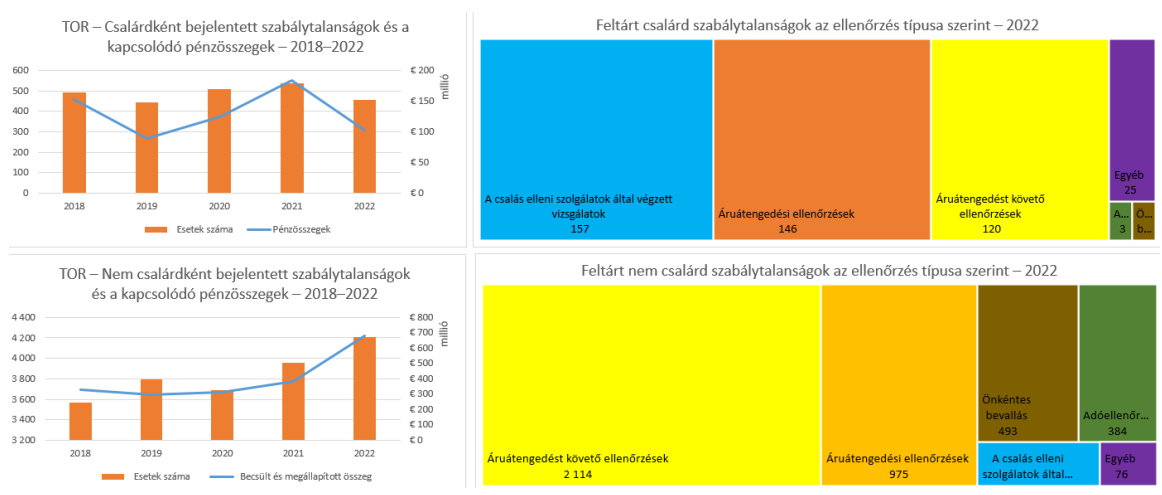
³⁷ Spanyolország, Horvátország, Ausztria és Portugália.

és Hollandia) az „árutovábbítás” számának növekedéséről és a „szabad forgalomba bocsátás” (Hollandia) csökkenéséről számolt be.

A **nemzeti csalásellenes szolgálatok** által végzett vizsgálatok, valamint az áruátengedés ellenőrzései jelentős szerepet játszottak a csalárd esetek feltárásában 2022-ben. A nem csalárd eseteket elsősorban az **áruátengedést követő ellenőrzések** során derítették fel, bár más felderítési módszerek, például az áruátengedési ellenőrzések és az adóellenőrzések is egyre gyakoribbá váltak.

2022-ben a Bizottság szolgálatai a **tagállamokban végzett helyszíni vizsgálatokat** az e-kereskedelemre és az alacsony értékű szállítmányokra vonatkozó ellenőrzési stratégiára, valamint a dömpingellenes és kiegyenlítő vámokra vonatkozó ellenőrzési stratégiára összpontosították. Ezenkívül a Bizottság 2022. évi dokumentumalapú ellenőrzései három különböző témára irányultak: a vámmentesség hatálya alá tartozó, Covid19-cel kapcsolatos áruk, kötelező érvényű származási felvilágosításra (BOI) vonatkozó határozatok és nyitott B-számlával kapcsolatos ügyek.

5. ábra: A tradicionális saját forrásokban feltárt és bejelentett szabálytalanságok, valamint az ellenőrzés típusa szerinti kimutatás

2. pillanatkép: Közös vámügyi műveletek

A közös vámügyi műveletek (JCO-k) korlátozott időtartamú célzott fellépések, amelyek célja felvenni a küzdelmet a csalás, illetve az érzékeny áruk csempészete ellen konkrét veszélyeztetett területeken és/vagy azonosított kereskedelmi útvonalakon. 2022-ben az OLAF 10 közös vámügyi műveletet szervezett vagy támogatott, amelyek célok széles körét ölelték fel, többek között a dohánycsempészetet, az alulértékelt árukat és az EU-ba belépő, illetve az EU-t elhagyó készpénzt³⁸.

³⁸ Lásd az OLAF 2022. évi éves jelentését, https://ec.europa.eu/olaf-report/2022/investigative-activities/protecting-eu-revenue/conducting-joint-customs-operations_en.html

4.3. Kiadások

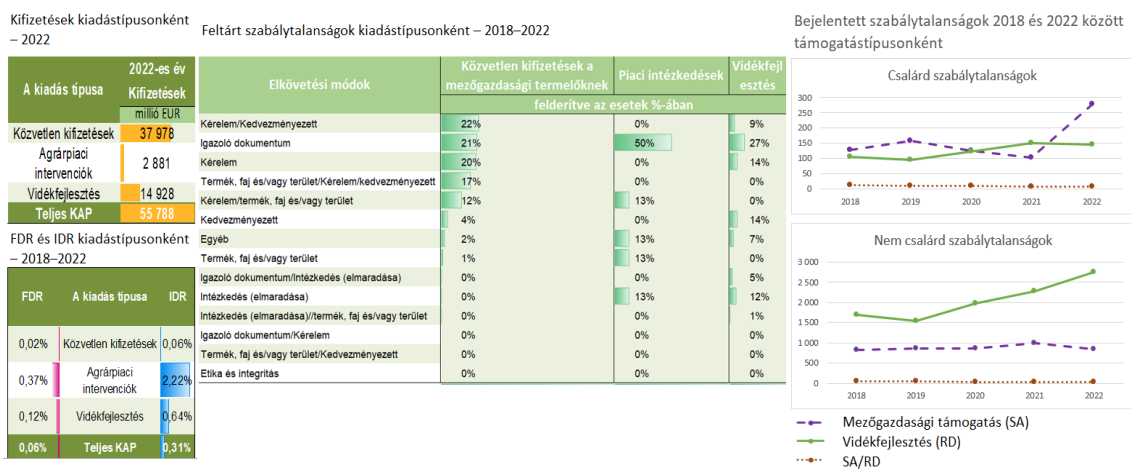
4.3.1. Mezőgazdaság³⁹

A 2018–2022-es időszakban nőtt az IMS-ben a **vidékfejlesztéssel** kapcsolatban bejelentett csalárd szabálytalanságok száma, főként a 2014–2020-as programozási időszakban tapasztalt növekvő felderítések miatt. E csalárd szabálytalanságok száma azonban a vártnál alacsonyabb volt. Ezt nyomon kell követni a csalások felderítésére való összpontosítás biztosítása érdekében. Bár a kevésbé észlelhető, nem csalárd szabálytalanságok hasonló tendenciát mutattak. 2022-ben a **mezőgazdasági támogatással** kapcsolatos csalárd szabálytalanságok száma 2021-hez képest nőtt, főként a két tagállam által teljesített közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos jelentéstétel miatt. Ez a növekedés részben annak tudható be, hogy számos kisebb, egymással összefüggő szabálytalanságot jelentettek be. A nem csalárd szabálytalanságokban érintett szabálytalan pénzeszegek erősen ingadoztak, főként annak köszönhetően, hogy néhány évben **piaci intézkedésekre** vonatkozó, kivételes összegeket érintő esetekről számoltak be.

A vidékfejlesztéssel kapcsolatos felderítési arányok észrevehetően magasabbak voltak, mint a mezőgazdasági támogatásokkal kapcsolatosak. A mezőgazdasági támogatás egy része, a piaci intézkedések esetében azonban a legmagasabb volt a felderítési arány. A szabálytalanságok feltárása – különösen a csalárd szabálytalanságoké – néhány tagállamban összpontosult.

A 2018–2022-es időszakban a csalárd szabálytalanságok gyakran a **támogatási kérelem** vagy az **igazoló dokumentumok meghamisítását** érintették. A piaci intézkedések és a vidékfejlesztés esetében a **fellépés végrehajtásával** kapcsolatos jogsértések is jelentősek voltak.

6. ábra: Kifizetések és bejelentett szabálytalanságok a KAP-ban kiadástípusonként⁴⁰

³⁹ A tagállamok által a mezőgazdasággal kapcsolatban bejelentett szabálytalanságok részletes elemzését lásd az e jelentést kísérő „A saját források, természeti erőforrások, kohéziós politika, előcsatlakozási támogatás és közvetlen kiadások tekintetében a bejelentett szabálytalanságok statisztikai értékelése 2022-re vonatkozóan” című dokumentum 3. szakaszában.

⁴⁰ A csalásfelderítési arány (FDR) a csalárd szabálytalanságokhoz kapcsolódó szabálytalan pénzeszegeknek az összes kifizetéshez viszonyított százalékos arányként kerül kiszámításra. A szabálytalanságok felderítésének aránya (IDR) a nem csalárd szabálytalanságokhoz kapcsolódó szabálytalan pénzeszegeknek az összes kifizetéshez viszonyított százalékos arányként kerül kiszámításra.

3. pillanatkép: Kockázatok és jogsértések a közös agrárpolitikában (KAP)

A kockázatok és a jogsértések az intézkedés típusától függenek. A közvetlen kifizetések kérelmezői például hamis bérleti szerződések alapján igényelhetnek támogatást olyan földterületekre, amelyek használatára nem jogosultak, vagy mesterségesen teremthetik meg a pénzügyi támogatás megszerzésének feltételeit. A mezőgazdasági gyakorlatok – beleértve az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös gyakorlatokat is – nagyobb figyelmet érdemelhetnek a szándékos jogsértések azonosítása érdekében. Ugyanez vonatkozhat az állatok számán és típusán alapuló támogatási rendszerekre is. A piaci intézkedésekkel kapcsolatos jogsértések vonatkozhatnak például a mezőgazdasági termékek piacról való kivonására vagy a termelői szervezetek beruházásainak tényleges végrehajtására vagy felhasználására, például a tárolóhelyeken végzett munkálatokra vagy gépek vagy berendezések beszerzésére. Az OLAF több, a mezőgazdasági termékek promóciójával kapcsolatos összetett ügyet is kivizsgált.

A vidékfejlesztésben a kedvezményezettek például hamis számlákat, újnak minősülő berendezésekre vonatkozó nyilatkozatokat használhatnak, amikor azok valójában használtak, a közbeszerzéssel összefüggésben manipulált ajánlatokat, valamint a támogatás feltételeinek való megfelelésre vonatkozó hamis információkat alkalmazhatnak. A jogsértések érinthetik azokat az információkat, amelyeket a pályázó a projekt kiválasztásához, az előleg kifizetéséhez vagy a támogatási rendszerhez való hozzáférés feltételeinek teljesítéséhez nyújt. A kedvezményezett megszegheti a közbeszerzésre vonatkozó szabályokat, kérheti a megnövekedett költségek vagy akár a nem létező ügyletek visszatérítését, illetve a más összefüggésben már finanszírozott költségek megtérítését. Előfordulhat, hogy a kedvezményezett nem követi az üzleti tervet, nem a tervezett célra használja fel a beruházást, vagy egyáltalán nem használja fel azt. A területhez és állatokhoz kapcsolódó kiadások nagyobb figyelmet érdemelhetnek a szándékos jogsértések azonosítása érdekében.

4.3.2. Kohéziós politika⁴¹

A 2007–2013-as programozási időszakkal kapcsolatos, az IMS-ben bejelentett csalárd szabálytalanságok 2015-ben tetőztek, a következő években fokozatosan csökkentek, 2018-ban pedig megelőzték a 2014–2020-as programozási időszakkal kapcsolatos szabálytalanságokat. Ezek a dinamikák összhangban vannak a többéves végrehajtási ciklusokhoz kapcsolódó ismert tendenciákkal és mintázatokkal. 2017 óta a 2014–2020-as programozási időszakhoz kapcsolódó, nem csalárd szabálytalanságokra vonatkozó jelentéstétel nőtt, de a vártnál kisebb mértékben. A 2007–2013-as programozási időszak első kilenc évében bejelentett nem csalárd szabálytalanságok száma és pénzüsszege jóval magasabb volt, mint a 2014–2020-as programozási időszakban bejelentett szabálytalanságok száma és összege. Ez az összes alapot és a legtöbb tagállamot érinti⁴².

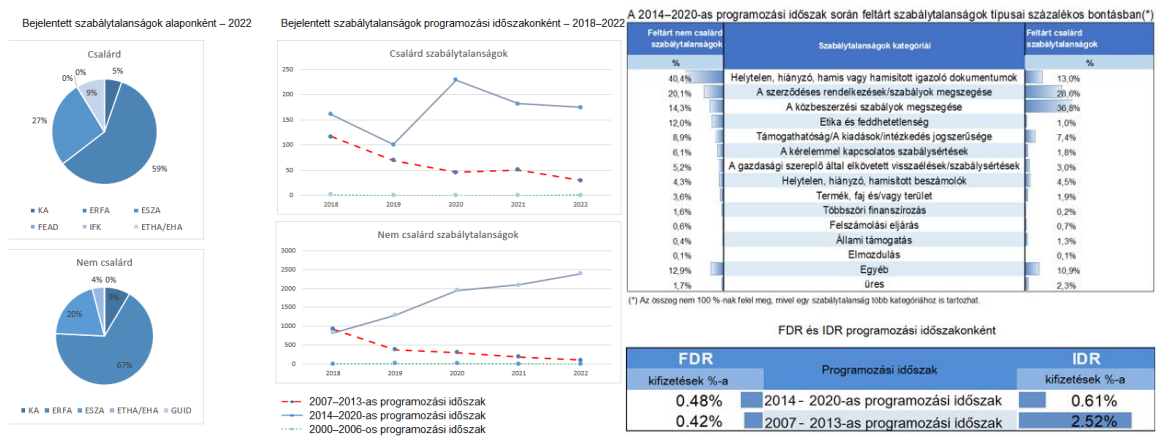
Ami a csalást illeti, a jogsértések leggyakoribb típusa az igazoló dokumentumokra vonatkozott. A szerződések rendelkezéseinek/szabályainak megsértése során nagy pénzüsszegek voltak érintettek a csalárd szabálytalanságokban, amelyek gyakran a finanszírozott fellépés hiányos végrehajtásában vagy végre nem hajtásában nyilvánultak meg. A közbeszerzési szabályok megsértése volt a leggyakrabban bejelentett nem csalárd szabálytalanság. Ezek ritkán eredményezték csalás gyanúját. Ez arra utal, hogy vagy a csalások felderítését, kivizsgálását és

⁴¹ A tagállamok által a kohéziós politikával kapcsolatban bejelentett szabálytalanságok részletes elemzését lásd az e jelentést kísérő „A saját források, természeti erőforrások, kohéziós politika, előcsatlakozási támogatás és közvetlen kiadások tekintetében a bejelentett szabálytalanságok statisztikai értékelése 2022-re vonatkozóan” című dokumentum 4. szakaszában.

⁴² E tendencia részletes elemzését a [2021. évi PIF-jelentés](#) tette közzé, 17. pillanatkép, 38. o.

büntetőeljárás alá vonását, vagy az ajánlatkérő szervek adminisztratív kapacitását javítani kell. Az etikával és feddhetetlenséggel kapcsolatos csalárd jogsértések többsége összeférhetetlenséghez kapcsolódott. Az etika és a feddhetetlenség az a jogsértési kategória, amelyben a leggyakoribb a csalás. Korrupcióról ritkán számoltak be.

7. ábra: bejelentett szabálytalanságok programozási időszak, alap és típusa szerint. IDR és FDR programozási időszak szerint⁴³

4. pillanatkép: Veszélyeztetett területek a kohéziós politikában

A csalást illetően a kockázatok magasabbnak tűnnek a következőkhöz képest: i. szállítás és környezetvédelem, a szabálytalanságok által érintett magas pénzüsszegek miatt; ii. kutatás, technológiai fejlesztés és innováció (RTD&I), valamint foglalkoztatás, a csalárd szabálytalanságok gyakorisága miatt. A zöld átállással kapcsolatos csalások tekintetében az elemzés arra enged következtetni, hogy a következő beruházások esetében nagyobb kockázatok merülnek fel: i. energiahatékonyság; ii. ivóvíz biztosítása; iii. hulladékgazdálkodás. A közlekedéssel és hálózatokkal kapcsolatos csalások tekintetében az elemzés arra enged következtetni, hogy a következő beruházások esetében nagyobb kockázatok merülnek fel: i. a TEN (transzeurópai hálózat) részét nem képező utak a szabálytalanságok száma miatt, amelyek valószínűleg a regionális vagy helyi szintet elérő projektek nagyobb számával vannak összefüggésben; ii. vasutak és TEN-utak, az érintett magas pénzüsszegek miatt. Ami a társadalmi befogadással kapcsolatos csalásokat illeti, az elemzés az aktív befogadásba és az egészségügyi infrastruktúrába történő beruházások nagyobb kockázatára utal.

4.3.3. Egyéb költségvetési területek⁴⁴

Az **Előcsatlakozási Támogatási Eszközön** (IPA) keresztül az EU 2007 óta pénzügyi és technikai segítségnyújtással támogatja a bővítési régió reformjait. A 2018–2022-es időszakban bejelentett, az előcsatlakozási támogatáshoz kapcsolódó szabálytalanságok főként a 2007–2013-as Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA I) és a 2014–2020-as IPA II keretében allokált alapokat érintették. 2022-ben tetőzött a bejelentett szabálytalanságok és kapcsolódó összegek mennyisége. A bejelentett csalárd szabálytalanságok száma azonban az elmúlt öt évben a

⁴³ Az IDR és az FDR meghatározását lásd a 40. lábjegyzetben.

⁴⁴ A tagállamok által az előcsatlakozással és a közvetlen irányítással kapcsolatban bejelentett szabálytalanságok részletes elemzését lásd az e jelentést kísérő „A saját források, természeti erőforrások, kohéziós politika, előcsatlakozási támogatás és közvetlen kiadások tekintetében a bejelentett szabálytalanságok statisztikai értékelése 2022-re vonatkozóan” című dokumentum 5. és 6. szakaszában.

legalacsonyabb volt. A bejelentett szabálytalanságok – mind a csalárd és a nem csalárd szabálytalanságok – főleg a vidékfejlesztési komponenst és a határon átnyúló együttműködést érintették.

A **közvetlen irányítás** keretében kifizetett kiadásokkal kapcsolatos csalárd és nem csalárd szabálytalanságok viszonylag stabilak maradtak a 2018–2022-es időszakban. A potenciálisan csalárdként azonosított szabálytalanságok több mint 80 %-át az OLAF vizsgálatai során tárták fel.

4.4. Szervezett bűnözés, korrupció és összeférhetlenség

Az EU pénzügyi érdekeit sértő **szervezett bűnözésre** vonatkozó információk az Európai Ügyészség éves jelentésében található, amely 2022 végéig 122, PIF-re összpontosító bünszervezetekkel kapcsolatban vizsgált bűncselekményt jelzett aktív vizsgálatai során.

A **korrupciós** ügyekkel kapcsolatban az Európai Ügyészség 2022 végén 87 vizsgált bűncselekményről számolt be. A 2018–2022-es időszakban 10 ország 30 esetről számolt be az IMS-en keresztül, öt esetben a mezőgazdasággal, 22 esetben a kohézióval, három esetben pedig az előcsatlakozással kapcsolatban. A káruk a becslések szerint mintegy 50 millió EUR.

Ugyanebben az időszakban az IMS-en keresztül 375 **összeférhetlenségi** esetről számoltak be (86 % a kohézióra, 9 % a mezőgazdaságra és 5 % az előcsatlakozási programra vonatkozott), összesen közel 117 millió EUR értékben. Az ilyen szabálytalanságok elemzése azt mutatja, hogy a bejelentett összeférhetlenségek főként a források kedvezményezettjei, valamint a vállalkozók és alvállalkozók közötti kapcsolatokra mutatnak rá, amelyek a nemzeti szabályok konkrét megsértésén alapulnak. Az esetek mindössze 7 %-a vonatkozik összeférhetlenségre a projektek odaitélési/értékelési szakaszában, így az értékelő bizottságok tagjai is érintettek. Bár ezen esetek mintegy kétharmadát standard ellenőrzések és vizsgálatok útján tárták fel, a fennmaradó egyharmadot az irányítási és kontrollrendszereken kívüli forrásokból fedezték fel, mint például „az informátoroktól származó tippek”, „az OLAF vizsgálatai vagy az OLAF-től származó információk”, „nemzeti rendőrség által végzett vizsgálatok” és „sajtócikkek”.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

A Bizottság csalás elleni stratégiája a csalás elleni erőfeszítések célzottabbá tétele érdekében az adatgyűjtésre és -elemzésre, valamint az ismeretek fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. A további digitalizáció elengedhetetlen az adatok hozzáférhetőségének és felhasználásának javításához, és ezáltal a csalások hatékonyabb és eredményesebb megelőzéséhez és felderítéséhez. A stratégia hangsúlyozza továbbá a csalás elleni küzdelem irányításának fontosságát, valamint azt, hogy megfelelő eljárások és struktúrák álljanak rendelkezésre az összes érintett szereplő közötti együttműködés és koordináció biztosításához. A Bizottság és a tagállamok által az elmúlt években szerzett tapasztalatok megerősítik, hogy folytatni kell ezt az irányt, és holisztikus és összehangolt módon kell kezelni a csalást.

5.1. A csalás megértése a hatékonyabb küzdelem érdekében

Az adatok alapos és gondos elemzése javíthatja a csalás elleni küzdelem ciklusának valamennyi szakaszát. Stratégiai és operatív ajánlások révén fellendítheti a megelőzést és a felderítést annak érdekében, hogy segítse a csalás elleni küzdelem szereplőit abban, hogy hatékonyabban lépjenek fel a csalók ellen. Ezen elemzés megalapozottsága a releváns adatok rendelkezésre állásától és minőségétől függ.

Az uniós jogi keret megfelelő keretet biztosít a bevételekkel és a kiadásokkal kapcsolatos releváns információk cseréjéhez.

Ami a kiadási oldalt illeti, a csalások és szabálytalanságok IMS-en keresztül történő jelentése az adatgyűjtés eszköze, és a Bizottság elkötelezett a rendszer további javítása és a tagállamok támogatása mellett a szabálytalanságok bejelentésére vonatkozó iránymutatás felülvizsgálatában és aktualizálásában.

A bevételi oldalon a bizonyos árutípusokhoz kapcsolódó kockázatok továbbra is magasak. A tagállamok az OWNRES alkalmazáson keresztül jelentik be a tradicionális saját forrásokat érintő csalásokat és szabálytalanságokat. Az EU pénzügyi érdekeinek hatékony védelméhez elengedhetetlen a meglévő kockázatok, valamint az új csalási tendenciák azonosításának és kezelésének időben történő és proaktív megközelítése.

Számos tagállamban rendkívül magas azoknak a szabálytalanságoknak a százalékos aránya, amelyek még évekkel az első bejelentést követően is csalásgyanúsak minősülnek, még a lezártak minősített esetekhez képest is. Ez arra utalhat, hogy az igazságügyi hatóságok nem követik megfelelően nyomon ezeket a gyanúkat, például a források elégtelensége miatt vagy azért, mert nincsenek megfelelő kommunikációs csatornák az igazságügyi hatóságok és a bejelentő hatóságok között. Ennek oka lehet, hogy bár a kifizető ügynökségek és az irányító hatóságok gyanúja tartósan fennáll, a büntetőeljárást nem indították meg, az elévülési idő megakadályozta ezt, vagy nem áll rendelkezésre elegendő bizonyíték a csalásra vonatkozóan.

1. ajánlás: A csalásgyanús esetek felderítésének, bejelentésének és nyomon követésének javítása

A csalásgyanús esetek felderítése és bejelentése továbbra is jelentős mértékben javítható, csakúgy, mint azok nyomon követése. Továbbra is jelentős különbségek figyelhetők meg a tagállamok között. Azokban a tagállamokban, ahol alacsony a csalás előfordulása, az illetékes hatóságoknak be kell fektetniük a csalással kapcsolatos kockázatelemzésbe annak felmérése érdekében, hogy az alacsony felderítés milyen mértékben a működésüket érintő tényleges csalások alacsony szintje vagy a felderítési vagy jelentéstételi rendszerek rendszerszintű hiányosságainak eredménye.

Amennyiben bármilyen hiányosságot tárnak fel a felderítésben, a tagállamoknak a csalásra utaló jelek felderítésére kell összpontosítaniuk, és amennyiben szabálytalanságokat tárnak fel, gondosan foglalkozniuk kell a szándékosság kérdésével.

Amennyiben az azonosított problémák jelentéstételi gyakorlatokra (pl. a csalásgyanúsként való besorolás késleltetésére) utalnak, a tagállamoknak felül kell vizsgálniuk azokat, figyelembe véve azt is, hogy jobb információáramlásra van szükség az igazságügyi hatóságok felé, illetve az igazságügyi hatóságok részéről.

5.2. Innováció a csalás elleni küzdelem terén: érvek a digitalizáció mellett

Annak ellenére, hogy a múltban több ajánlást is megfogalmaztak, a csalás elleni küzdelem digitalizációjára helyezett hangsúly fontosabb, mint valaha. Az új technológiák kínáltak lehetőségeket teljes mértékben ki kell aknázni a minden eddiginél szervezettebbnek és technológiailag nehezebbnek tűnő csalók elleni fellépés érdekében.

2. ajánlás: A csalás elleni küzdelem digitalizálása kiemelt helyen szerepel a tagállamok napirendjén

A csalás elleni stratégiák középpontjában a csalás elleni küzdelem digitalizációjának kell állnia. Mind erőforrást, mind fenyegetést jelent, mivel a csalók is egyre gyakrabban használnak és használnak ki új technológiákat bűncselekményeik elkövetésére. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a csalás elleni küzdelem digitalizálása a csalás elleni nemzeti stratégiájuk részét képezze. E megközelítésnek stratégiákat kell meghatároznia a következőkre vonatkozóan: i. az új technológiákból eredő meglévő és jövőbeli fenyegetések azonosítása; ii. a szükséges informatikai architektúra fejlesztése (a meglévő eszközök leltározása, újak kifejlesztése, a megfelelő interoperabilitás biztosítása); valamint iii. a meglévő hiányosságok azonosítása és kezelése, a szükséges készségek tekintetében is.

5.3. A csalás elleni küzdelem irányításának megerősítése

A Bizottság folyamatosan sürgette a csalás elleni nemzeti stratégiák széles körű elfogadását az EU pénzügyi érdekeinek védelme érdekében. Ezek a stratégiák biztosíthatják, hogy a különböző érintett nemzeti szereplők közös megközelítést alkalmazzanak, és megkönnyíthetik az uniós szinttel való együttműködést. Az OLAF és az Európai Ügyészség különösen a határokon átnyúló csalás elleni küzdelemben betöltött fontos szerepe, a csalás elleni küzdelem egyre összetettebb környezete és a csalók kifinomultsága miatt a szervezeti határokon átívelő együttműködés és koordináció fontosabb, mint valaha.

3. ajánlás: A csalás elleni küzdelem irányításának megerősítése a tagállamokban

A csalás elleni nemzeti hálózatok számos tagállamban kialakultak, és a nemzeti csalásellenes koordinációs szolgálatok kulcsszerepet játszanak ebben. A Bizottság támogatja és ösztönzi ezt a folyamatot, amelyet valamennyi érintett szereplőre ki kell terjeszteni, bevonva az illetékes nemzeti és európai szintű büntető és igazságügyi hatóságokat. A tagállamoknak azt is biztosítaniuk kell, hogy az e folyamatot koordináló nemzeti struktúrák megfelelő személyzettel rendelkezzenek.

A csalás elleni hálózatok ideális struktúrát biztosítanak a csalás elleni nemzeti stratégia kidolgozásához és frissítéséhez.

A Bizottság megismétli ajánlását azon tagállamok számára, amelyek még nem fogadtak el csalás elleni nemzeti stratégiát.